

ОСТАПЕНКО М. Я.

студент 4-го курсу екологічного факультету Житомирського національного агроекологічного університету,
м. Житомир

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ

З точки зору права, сільськогосподарська кооперація – це комплексна багатогалузева структура, що регулюється нормами, які відносяться до різних галузей законодавства. Створення і розвиток сільськогосподарських кооперативів, їхні відношення з іншими економічними контрагентами в законодавчій практиці країн з ринковою економікою традиційно регулюється нормами цивільного права. До них застосовуються також норми адміністративного, фінансового, податкового, земельного, трудового законодавства. Проте жодна з названих галузей права не може здійснити всебічне регулювання діяльності сільськогосподарських кооперативів.

Дану проблематику досліджували наступні вчені: О.В. Гафурова, В.М. Єрмоленко, В.В. Костицький, П.Ф. Кулинич, М.А. Мацько, В.Л. Мунтян, О.О. Погрібний, Т. П. Проценко, Н.І. Титова, В. Ю. Уркевич, Ю.С. Шемшученко, М.В. Шульга, В.З. Янчук та інші.

Сьогодні можна говорити про три основні групи законодавчих актів, нормами яких регламентуються кооперативні відносини у сільському господарстві:

- загальне законодавство, дія якого поширюється на всіх суб'єктів господарювання;
- галузеве законодавство (особливо земельне, аграрне, цивільне та ін.);
- спеціальне законодавство (кооперативне, зокрема аграрно-кооперативне) [1].

Конституційне визнання можливості створення і функціонування кооперативних організацій є фундаментом для створення кооперативного законодавства у вигляді спеціальних законів та окремих положень цивільного, аграрного, земельного й іншого законодавства.

Згідно зі ст. 24 Цивільного кодексу України, – одним із видів юридичних осіб є кооперативні організації та їхні об'єднання. Однак недоліком цього кодексу є те, що кооперативи представлені лише одним видом – виробничими кооперативами.

В Господарському кодексі України зазначено, що кооперативи як добровільні об'єднання громадян з метою спільного вирішення економічних, соціально-побутових та інших питань можуть створюватися у різних галузях. Крім того вказано, що з метою здійснення господарської діяльності на засадах підприємництва громадяни можуть утворювати виробничі кооперативи.

Цивільне законодавство визначає правосуб'єктність сільськогосподарського кооперативу як юридичної особи. Окрім того, і договірні відносини сільськогосподарських кооперативів з іншими суб'єктами господарювання регулюються Цивільним та Господарським кодексами України. Роль цивільно-правових норм у регулюванні кооперативних відносин зростає й надалі. Цивільний кодекс окремим параграфом регулює правове становище виробничих кооперативів.

Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» містить в собі положення, спрямовані на відродження сільськогосподарських кооперативів на засадах міжнародних кооперативних принципів, господарської ініціативи, а також на підвищення ефективності господарювання в сільському господарстві [2]. Однак більшість проблем, пов'язаних із функціонуванням кооперативів в економічній системі держави вирішено так і не було.

Важливе значення для регулювання кооперативних відносин має законодавство про працю, про банкрутство, кредитне, податкове законодавство тощо. Однак, нормативні акти, які регулюють відносини, особливо в галузі оподаткування, кредитування, майже зовсім не враховують аграрної, а тим більше кооперативної, специфіки таких форм господарювання, як сільськогосподарські кооперативи. Специфіка кооперативної природи сільськогосподарського кооперативу пов'язана з тим, що отримання прибутку тут не є самоціллю, а лише засобом задоволення матеріальних та інших потреб членів підприємства [3].

10 липня 2003 р. було прийнято Закон України «Про кооперацію». Однак, базовий кооперативний закон фактично виконує тільки формальну функцію, визначаючи на рівні основ галузевого законодавства лише принципові засади діяльності кооперативів.

Таким чином, законодавство, яке в тій чи іншій мірі має значення для сільськогосподарської кооперації, є досить об'ємним, однак непослідовним, і часто суперечливим, окремі норми його є застарілими і не зовсім придатними для регулювання сучасних суспільних відносин в галузі аграрно-кооперативного

господарювання [4]. У зв'язку з цим є нагальна потреба оновлення нормативно-правового матеріалу з метою пристосування його до сучасного етапу радикальних економічних перетворень.

Для удосконалення законодавчої бази необхідно визначити найбільш важливі питання функціонування сільськогосподарських кооперативів, у тому числі:

- юридичне визначення кооперативу, що відрізняє його від акціонерних і інших типів підприємств;
- чітке і функціональне правове розмежування виробничих і обслуговуючих кооперативів;
- розробка переліку дозволеної діяльності для кооперативів;
- визначення пайових відносин як виробничих, так і обслуговуючих кооперативів;
- віднесення регулювання окремих сторін функціонування кооперативної діяльності до відповідного законодавства країни;
- виявлення особливостей розповсюдження на кооперативи антимонопольного і податкового законодавства.

Список використаних джерел:

1. [Про кооперацію](#) : Закон України від 10.07.2003 № 1087-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 5. – Ст. 35.
2. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» від 17.07.1997 № 469/97-ВР (зі змінами та доповненнями від 19.01.2013) // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 39. – Ст. 261.
3. Котляр Д. Порівняльний аналіз положень Цивільного і Господарського кодексів України та Закону України «Про кооперацію» [Електронний ресурс] // Лабораторія законодавчих ініціатив [Режим доступу: <http://www.parlament.org.ua>]: публікації. – 2003. – 10 груд. – Режим доступу: http://www.parlament.org.ua/index.php?action=publication&as=0&ar_id=1020#ar1020
4. Филлюк А. С. Виды защиты имущественных прав сельскохозяйственных товаропроизводителей // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия : Юридические науки. – 2011. – № 2. – С. 402-406.